

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 22 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา มาตรา 23 ระบุว่าจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้ง ความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของคนกับสังคม ความรู้ และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษา ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข แนวทางการจัดการศึกษาจึงต้องเปลี่ยนไปจากการให้ความรู้และทักษะเฉพาะทางเป็นการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้จากการเรียนในศาสตร์ต่างๆ มาบูรณาการและประยุกต์ใช้ในการศึกษาต่อการดำรงชีวิตและการปรับตัวในสังคม (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 7 - 8)

การดำรงชีวิตในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ซึ่งกำลังดำเนินเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ถือเป็นช่วงเวลาที่ทำท้าทายความสามารถของมนุษยชาติ เพราะเป็นยุคที่โลกต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ทุกมุมโลก (ธีระ รุญเจริญ, 2550, หน้า 7) ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาการศึกษาภายใต้ยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552 - 2561) โดยมีกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา 4 ประการ ได้แก่ การปฏิรูปนักเรียนยุคใหม่ การปฏิรูปครูยุคใหม่ การปฏิรูปโรงเรียนหรือ

แหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และการปฏิรูประบบบริหารจัดการยุคใหม่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, หน้า 13) เพื่อให้คนไทยยุคใหม่สามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต มีทักษะและความรู้พื้นฐานทั้งในการดำรงชีวิตและในการทำงานอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนรู้ต้องให้ผู้เรียนได้รับทั้งสาระความรู้ของวิชาแกนและเกิดทักษะ 3 กลุ่ม คือ ทักษะชีวิตและการทำงาน ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม และทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี การจัดการเรียนรู้จำเป็นต้องปฏิรูปเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการให้ผู้เรียนเป็นผู้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ฝึกทักษะต่างๆ ผ่านการลงมือปฏิบัติ (Learning by Doing) ส่วนครูทำหน้าที่ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกและเรียนรู้ ซึมซับทักษะต่างๆ ในการปฏิบัติกิจกรรมเดียวกันนั้น การจัดการเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องแยกสอนเป็นรายวิชา แต่ควรจะเป็นการเรียนรู้บูรณาการเพื่อให้เกิดทักษะ ที่เป็นทักษะเชิงซ้อน (วิจารณ์ พานิช, 2556, หน้า 19)

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือตอบปัญหาที่สงสัยด้วยการผสมผสานสาระ กระบวนการ วิธีสอน เทคนิคที่เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติ ด้วยการสอดแทรกสาระความรู้อื่นๆ และคุณธรรมจริยธรรมอย่างเหมาะสม เกิดความสมบูรณ์อย่างสมดุลเสมือนเป็นชีวิตของผู้เรียน (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2553, หน้า 12) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งหวังให้ครูนำไปใช้ แต่ครูบางท่าน บางโรงเรียนอาจยังไม่เคยนำไปใช้จัดการเรียนรู้หรือถ้ามีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการจะมีลักษณะการบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ อาจมีต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้บ้างแต่ยังไม่ปรากฏภาพความสำเร็จอย่างจริงจัง ไม่เกิดคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2556, หน้า 1) ดังนั้นเพื่อให้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการมีประสิทธิภาพและครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รวมทั้งสามารถแก้ปัญหาความซ้ำซ้อนของการเรียนเนื้อหาสาระของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เกิดจากการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีนโยบายให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร

การเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีความเชื่อมโยงตั้งแต่หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลที่ครอบคลุมความรู้ ความคิด ทักษะ และประสบการณ์ที่มีความหมายอย่างหลากหลาย และสัมพันธ์กันเป็นองค์รวม เกิดการเรียนรู้จริง สอดคล้องกับความเป็นจริงในการดำเนินชีวิตและสนองการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษ

ที่ 21 (พ.ศ. 2552–2561) มีเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ใช้ครบทุกชั้นปี อาทิ ความซ้ำซ้อนของเนื้อหาสาระ การสอนเนื้อหาแยกออกจากกัน การมอบภาระงาน เช่น มีการบ้านมาก ซ้ำซ้อน และการใช้เวลา เรียนให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย และไม่เป็นการแก่ผู้เรียน ตลอดจน เปิดมิติใหม่ของการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนรู้จักใฝ่หาความรู้ เกิดกระบวนการคิด วิเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดการเรียนรู้ที่ ยั่งยืน ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นของโลกในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน, สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2556, หน้า 1) การเรียนรู้บูรณาการแบบ ครบวงจร เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ความเชื่อมโยงระหว่างหลักสูตรสถานศึกษา กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลอย่างสอดคล้องสัมพันธ์กัน มีความครอบคลุม เนื้อหาสาระของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยจัดทำหน่วยการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้ ครอบคลุม ครบถ้วนการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร สามารถดำเนินการโดยครูผู้สอน คนเดียวหรือครูตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป บูรณาการเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องภายในกลุ่มสาระ การเรียนรู้เดียวกัน หรือต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตั้งแต่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ขึ้นไปให้ครบทุก มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด เพื่อลดความซ้ำซ้อนทั้งเนื้อหาและภาระงานของผู้เรียน แต่ยังคงไว้ซึ่งคุณภาพในเชิงองค์ความรู้และให้ผู้เรียนได้มีเวลาการทำกิจกรรมนอกห้องเรียนเพื่อสร้าง เสริมประสบการณ์เพิ่มมากขึ้น ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนในระดับชั้นเดียวกัน ต้องร่วมกัน วางแผน โดยวิเคราะห์หลักสูตร กำหนดเนื้อหา จัดทำโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัดและประเมินผล นิเทศ กำกับและ ติดตามอย่างเหมาะสม (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556, หน้า 7) เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สามารถพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนได้อย่างแท้จริง จึงจำเป็นต้องพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาบุคลากร เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพด้านทักษะ ความชำนาญในการทำงาน ตลอดจนปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคลากรทุกระดับให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน การเพิ่ม ประสิทธิภาพบุคลากรทำได้ด้วยวิธีการฝึกอบรม ปรุมนิเทศ ส่งไปดูงานต่างประเทศ รวมทั้ง สัมมนาทั้งในและนอกสถานที่ เพื่อบุคลากรนั้นๆ จะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่และมุ่งไปสู่ ความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร (อนันต์ ศรีอำไพ, 2550, หน้า 205) ซึ่งการพัฒนา

ทรัพยากรมนุษย์นับเป็นงานที่มีความสำคัญสำหรับองค์กรยุคปัจจุบัน การก้าวต่อไปในอนาคตขององค์กรใดๆ ล้วนต้องอาศัยงานด้านการพัฒนามนุษย์เป็นรากฐานทั้งสิ้น องค์กรในยุคโลกาภิวัตน์ได้จัดสรรงบประมาณจำนวนมากไปกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาเป็นการทำให้มีคุณภาพมากขึ้น ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับบุคคลก็คือ การดำเนินการเพิ่มความรู้ความสามารถและทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานที่ตนรับผิดชอบให้มีคุณภาพ ประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจแก่องค์กร (ชัยยุทธ์ ศิริสุทธิ, 2546, หน้า 14) และการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนเกิดการพัฒนาตนเองแบบยั่งยืน ไปสู่ความเป็นคนเก่ง ดี มีสุข เกิดการพัฒนาทุกๆ ด้าน ทั้งกาย ใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคมไปพร้อมๆ กัน อันเป็นภารกิจที่มีกฎหมายรองรับ ซึ่งครูอาจารย์และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องถือปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ด้วยความจำเป็นดังกล่าวครูผู้สอนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ต้องทบทวนบทบาทของตนเองว่า การจัดการเรียนการสอนที่ตนกำลังดำเนินการอยู่มีคุณภาพถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพสังคมไทยและสังคมโลกปัจจุบันมากน้อยเพียงใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอนต้องมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, 2551, หน้า 7)

โรงเรียนบ้านเหล่าสร้างถ่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษา ปัญหาที่พบคือครูมีภาระการสอนมาก ครูผู้สอนหนึ่งคนต้องสอนประจำชั้น 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ 10 วิชา 3 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และต้องสอนซ่อมเสริมหลังเลิกเรียน ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมและการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร จากการรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) รอบที่ 3 ปี พ.ศ. 2556 พบว่า จุดที่ควรพัฒนาคือ เน้นการพัฒนาคุณภาพของครู ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ศตวรรษที่สองอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2556, หน้า 12) เพื่อให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น ครูจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการแบบครบวงจร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้และยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามจุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารและสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สมจิตร์ แสนคำ, สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2557) เพื่อให้การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้บรรลุผล สามารถยกระดับคุณภาพ

การศึกษาของโรงเรียนให้สูงขึ้น และเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ ความคิด ทักษะและประสบการณ์อย่างหลากหลาย สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง นำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างสอดคล้องกับความเป็นจริง ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นของโลกในศตวรรษที่ 21

ผู้วิจัยมีความตระหนักและเห็นความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากรให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถยกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนบ้านเหล่าสร้างถ่อให้สูงขึ้น จึงทำวิจัยในเรื่องนี้เพื่อแก้ปัญหาในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อให้บรรลุตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545

คำถามการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดปัญหาในการวิจัย ไว้ดังนี้

1. สภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจรของครูโรงเรียนบ้านเหล่าสร้างถ่อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวงเป็นอย่างไร
2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจรโรงเรียนบ้านเหล่าสร้างถ่อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวงมีอะไรบ้าง
3. ผลการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจรโรงเรียนบ้านเหล่าสร้างถ่อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวงเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจรของครูโรงเรียนบ้านเหล่าสร้างถ่อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร โรงเรียนบ้านเหล่าสร้างถ่อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง

3. เพื่อติดตามผลการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร โรงเรียนบ้านเหล่าสร้างถ่อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

ความสำคัญของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เน้นไปที่ความสำคัญ ดังนี้

1. ได้ทราบสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจรของครูโรงเรียนบ้านเหล่าสร้างถ่อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร
2. ครูโรงเรียนบ้านเหล่าสร้างถ่อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะในการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร
3. เป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร ของโรงเรียนบ้านเหล่าสร้างถ่อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร
4. เป็นข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ได้นำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนและประยุกต์ใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ เพื่อศึกษาการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร โรงเรียนบ้านเหล่าสร้างถ่อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม รายละเอียดดังนี้

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย

กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 6 คน ประกอบด้วย

- 1.1 ผู้วิจัย คือ นางทิพวรรณ สุวรรณไตรย์
- 1.2 ผู้ร่วมวิจัย ประกอบด้วย ครูผู้ปฏิบัติการสอน จำนวน 5 คน

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 31 คน ประกอบด้วย

- 2.1 ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเหล่าสร้างถ่อ จำนวน 1 คน
- 2.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 30 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง ระดับชั้นละ 5 คน เป็นนักเรียนเก่ง 1 คน ปานกลาง 3 คน และอ่อน

1 คน โดยเลือกจากการเรียงลำดับนักเรียนทั้งหมดของแต่ละชั้นเรียน

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

3.1 การจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2556, หน้า 7)

3.1.1 ความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร

3.1.2 การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร

3.1.2.1 กำหนดชื่อหน่วยการเรียนรู้

3.1.2.2 กำหนดกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่นำมาบูรณาการ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

3.1.2.3 กำหนดสาระการเรียนรู้ และสาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

3.1.2.4 วางแผนการจัดการเรียนรู้ กำหนดชิ้นงาน/ภาระงาน และวิธีการ

วัดและประเมินผล

3.1.2.5 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้

3.1.2.6 การประเมิน ปรับปรุงและพัฒนา

3.1.3 การจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร

3.2 แนวทางการพัฒนา

3.2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ

3.2.2 การนิเทศภายใน

4. ระเบียบวิธีการวิจัย

ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) โดยการประยุกต์ใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ตามแนวคิดของ Kemmis & Mc Taggart (Kemmis & Mc Taggart, 1988, p. 11, อ้างถึงใน องอาจ นัยพัฒน์, 2554, หน้า 301-303) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

4.1 การวางแผน (Planning)

4.2 การปฏิบัติการ (Action)

4.3 การสังเกตการณ์ (Observation)

4.4 การสะท้อนกลับ (Reflection)

5. ระยะเวลาของการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการระหว่างเดือนเมษายน ถึงเดือนสิงหาคม โดยดำเนินการเป็น
วงรอบ ดังนี้

- 5.1 วงรอบที่ 1 ระหว่างวันที่ 29 เดือนเมษายน พ.ศ. 2558
ถึงวันที่ 2 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2558
- 5.2 วงรอบที่ 2 ระหว่างวันที่ 13 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2558
ถึงวันที่ 5 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2558

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยในครั้งนี้ รายละเอียดแสดงดังภาพประกอบ 1



ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาศักยภาพครู หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการจัดการเรียนรู้ และเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโรงเรียนบ้านเหล่าสร้างถ่อ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพุกตาหาร ให้มีความรู้ความสามารถและมีทักษะในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพจนประสบผลสำเร็จและมีคุณภาพ

2. การพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร หมายถึง การพัฒนาครูโรงเรียนบ้านเหล่าสร้างถ่อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพุกตาหาร ให้มีความรู้ความเข้าใจ สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และสามารถจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจรได้ โดยใช้แนวทางการพัฒนา ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน

2.1 การจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดในองค์ความรู้ และสัมพันธ์กันเป็นองค์รวม เกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง ได้รับความรู้ที่ถูกต้องเหมาะสม กระบวนการ วิธีสอน เทคนิคที่เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตจริงได้ ซึ่งอาศัยกระบวนการบริหารจัดการ โดยครูผู้สอนจะต้องเป็นผู้วางแผนการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ให้เชื่อมโยงตั้งแต่หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัด และประเมินผล ในระดับชั้นเดียวกันอย่างเป็นระบบ

2.2 การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร หมายถึง การศึกษาเอกสารให้มีความรู้ความเข้าใจ สามารถกำหนดเนื้อหาสาระและจัดการเรียนรู้ เพื่อให้บุคคลสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจรได้ มี 6 ขั้นตอน ได้แก่

2.2.1 กำหนดชื่อหน่วยการเรียนรู้ หมายถึง การศึกษาหลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องกัน เพื่อนำมากำหนดเป็นหัวข้อเรื่อง ความคิดรวบยอดหรือปัญหาที่กระตุ้นความสนใจ ระวังให้นักเรียนอย่ากลัว

2.2.2 กำหนดกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่นำมาบูรณาการ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง การศึกษามาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเนื้อหาวิชา แกนกับวิชาการที่จะนำมาบูรณาการ และกำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ในการสอนเรื่องนั้นๆ เพื่อการวัดและประเมินผล

2.2.3 กำหนดสาระการเรียนรู้ และสาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด หมายถึง การนำเอาเนื้อหาสาระสำคัญของเรื่องที่จะจัดการเรียนรู้อะไรมาแบ่งเป็นเนื้อหาสาระย่อยๆ ที่สัมพันธ์กัน เพื่อให้สะดวกในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร

2.2.4 วางแผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การกำหนดกรอบแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่ความคิด (Mind Mapping) การเตรียมตัวครูเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การเตรียมสื่อการสอน การเตรียมแหล่งเรียนรู้ การกำหนดชิ้นงาน/ภาระงาน การกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับกิจกรรมและมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร

2.2.5 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การกำหนดวิธีการ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้

2.2.6 การประเมิน ปรับปรุง และการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การนำผลการจัดการเรียนรู้มาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร หมายถึง การนำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจรไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 โรงเรียนบ้านเหล่าสร้างถ่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

3. สภาพการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร หมายถึง สภาพในการจัดการเรียนรู้บูรณาการก่อนและหลังได้รับการพัฒนาของผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียนโรงเรียนบ้านเหล่าสร้างถ่อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

4. ปัญหาการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร หมายถึง ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจรที่เกิดขึ้นของครูผู้สอนที่ส่งผลกระทบต่อนักเรียนโรงเรียนบ้านเหล่าสร้างถ่อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

5. การติดตามผลการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร หมายถึง กระบวนการที่ทำให้ทราบความก้าวหน้า ปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้น และหาแนวทางแก้ไขปัญหาการพัฒนาศักยภาพในการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจรของครู โดยใช้แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมิน โดยพิจารณาจาก 3 ส่วน ดังนี้

5.1 ผลการประเมินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร หมายถึง ผลจากการประเมินความครบถ้วนขององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ความสอดคล้องของกิจกรรมและเนื้อหา การวัดและประเมินผลของแผนการจัดการเรียนรู้

ที่ครูจะนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร

5.2 ผลการสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจรของครู หมายถึง ผลที่เกิดจากความสามารถของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่เขียนไว้

5.3 ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร หมายถึง ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของนักเรียน โรงเรียนบ้านเหล่าสร้างถ่อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร

6. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการพัฒนาบุคลากรในการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร โดยใช้กระบวนการ 4 ขั้นตอน ดังนี้

6.1 การวางแผน (Planning) หมายถึง การศึกษาสภาพและปัญหาในการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร พร้อมทั้งศึกษาเอกสารและร่วมกันประชุม

6.2 การปฏิบัติการ (Action) หมายถึง การดำเนินงานการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร ด้วยการจัดกิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร

6.3 สังเกตการณ์ (Observation) หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน เพื่อพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร

6.4 การสะท้อนกลับ (Reflection) หมายถึง การรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต การสัมภาษณ์ และการประเมิน ทั้งขณะปฏิบัติ และภายหลังการปฏิบัติตามแผน มาร่วมกันวิเคราะห์ ประชุม ปรึกษาหารือ วิพากษ์วิจารณ์ร่วมกัน เพื่อสรุปรายงานผลการดำเนินการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ

7. แนวทางในการพัฒนา หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อให้ครูได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตร สารการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร

7.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ วิธีการ ตลอดจนแนวทางการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร โดยบรรยายให้ความรู้และฝึกเขียนแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร

7.2 การนิเทศภายใน หมายถึง กระบวนการปรับปรุงพฤติกรรมการสอนของครูในการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร โดยการแนะนำและให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี